

Людмила ВАНЮГА,
завідувач кафедри театрального мистецтва
ТНПУ імені В. Гнатюка,
кандидат мистецтвознавства, професор,
заслужений діяч мистецтв України
Тернопіль, Україна
ludmyla_vanyuha@ukr.net

СТАНОВЛЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ КАФЕДРИ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ТНПУ ІМЕНІ В. ГНАТЮКА

Одним із проявів збагачення змісту духовного життя суспільства є формування його специфічних структур в окремих регіонах України відповідно до тих давніх традицій, які в них побутували, формування інфраструктури сфери культури та культурних потреб місцевого середовища.

Театр як найбільш комунікативно розвинений вид мистецтва має виконувати цю функцію шляхом розвитку здатності соціально-художнього спілкування, вміння включатися в різні соціально-культурні типи відносин.

Театр має розвивати найважливіші сутнісні соціальні сили особистості, індивідуалізувати її, що і є його особливою функцією, яка нероздільно сполучена з соціалізуючою його роллю. В іншому разі виникає суперечність між потребою театрів у громадській підтримці їхньої діяльності і низьким реальним рівнем включеності театральних працівників у соціальні відносини.

Театральному колективу потрібні освічені актори, озброєні новітніми знаннями та методами роботи над створенням високохудожніх образів.

У 2005 році в Інституті мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка при кафедрі музикознавства, методики музичного виховання та акторської майстерності під керівництвом доктора мистецтвознавства, професора Олега Смоляка вперше відбувся набір студентів на спеціальність «Театральне мистецтво». До підготовки майбутніх акторів театру та кіно були залучені найкращі митці Тернопільщини. Художнім керівником першого набору був майстер сцени

Тернопільського академічного обласного українського драматичного театру імені Т.Г.Шевченка, народний артист України Вячеслав Антонович Хім'як.

Детальну роботу зі студентами проводили як викладачі, які пройшли відповідну підготовку, так і театральні практики – кращі актори та режисери Тернопільського національного українського драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка та Тернопільського академічного театру актора та ляльки: народні артисти України Олег Мосійчук, Ярослав Лемішка, заслужені артисти України Борис Репка, Володимир Лісовий та ін.

У 2009 році в інституті мистецтв був створений самостійний структурний підрозділ «Кафедра театрального мистецтва». Її очолив народний артист України, професор Вячеслав Хім'як, який впродовж дванадцяти років (2009 – 2021 рр.) був її незмінним керівником. З 2022 р. кафедру очолює кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України Людмила Степанівна Ванюга.

На кафедрі в різний час працювали Любов Ластівка, Марина Савельєва, Ірина Складан, Петро Мрига, Володимир Лісовий, Ігор Кусяк, Павло Смоляк, Оксана Гиса, Ярослава Топорівська, а також випускники Дмитро Чоповський, Аліна Любая, Маргарита Василишин, Світлана Матвіїшин, Наталія Олексів.

Сьогодні кафедра має потужний професорсько-викладацький склад: народні артисти України, професори Вячеслав Хім'як, Ярослав Лемішка, Наталія Лемішка, Олег Мосійчук; кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України Людмила Ванюга, доктор філософії, доцент Олена Спольська, заслужені артисти України, доценти Микола Бажанов, Андрій Малінович, заслужений діяч мистецтв України, асистент Ірина Краківська. Випускники кафедри: заслужений артист України, доцент Євген Лацік, доктор філософії, доцент Марія Кирея, доктор філософії, асистент Василь Баранюк, асистенти Юлія Небесна та Катерина Панасюк. Концертмейстери – Наталія Метіль та Христина Пилип. Лаборант кафедри Тамара Вошило.

Станом на 2025 рік на кафедрі впроваджено три освітні програми: «Акторське мистецтво» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, «Акторське мистецтво» для другого (магістерського) рівня вищої освіти та «Режисура івент-проектів» для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Тісна співпраця з Тернопільським академічним обласним українським театром ім. Т. Г. Шевченка (директор-художній керівник заслужений артист України Борис Репка) та Тернопільським академічним обласним театром актора і ляльки (директор-художній керівник заслужений діяч мистецтв України Іван Шелеп) дає змогу забезпечити повноцінну практику для здобувачів усіх рівнів вищої освіти.

Поза навчальним процесом студенти та викладачі кафедри ведуть активну просвітницьку діяльність. Проводять традиційну посвяту першокурсників у студенти, концерти на творчі вечори для студентів університету та факультету, новорічні вистави для дітей працівників університету. Активно представляють кафедру на мистецьких фестивалях та конкурсах. Попри мистецьку діяльність викладачі та студенти є активними учасниками всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій, конкурсів студентських наукових робіт зі «Сценічного мистецтва».

Кафедра має багаторічні дружні зв'язки з багатьма навчальними закладами України: Харківська академія культури, Харківський національний університет мистецтв імені І. Котляревського, Запорізький національний університет, Львівський національний університет імені І.Франка, Карпатський національний університет імені В. Стефаника, Київська національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва, Тербовлянський фаховий коледж культури і мистецтв.

Тісна співпраця поєднує кафедру та управління культури і мистецтв Тернопільської міської ради (начальник управління заслужений працівник культури України Світлана Козелко), Меморіальний музей-садибу Леся Курбаса в селі Старий Скадат Тернопільської області (директор Оксана

Ковцун), Тернопільську кінокомісію (керівник Володимир Ханас), Результатом цієї співпраці є спільні мистецькі заходи, крайові конференції, участь у кінофестивалях та форумах.

Найбільша гордість кафедри – це випускники, які кожного року поповнюють колективи українських театрів: Тернопільський академічний обласний український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка, Тернопільський академічний театр актора та ляльки, Чернівецький академічний обласний музично-драматичний театр імені Ольги Кобилянської, Хмельницький академічний обласний музично-драматичний театр ім. М. Старицького, Хмельницький академічний обласний театр ляльок, Івано-Франківський національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка, Львівський академічний театр «Воскресіння», Львівський академічний драматичний театр імені Лесі Українки, Львівського академічного обласного музично-драматичного театру ім. Юрія Дрогобича, Полтавський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Миколи Гоголя, Одеський академічний театр юного глядача імені Юрія Олеші.

За двадцять років свого існування кафедра театрального мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка стала потужним мистецьким осередком Тернопільщини, що творить та об'єднує навколо себе мистецьку еліту не тільки нашого краю, а й всієї України.